

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindellicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1608. Soc. 69.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Annus 1608. Soc. 69.

Comitia generalia.

1. Comitia universi Ordinis Romæ, secunda vivo Generali, mense Februario celebrari cœpta sunt. Assistens renunciatur pro Lusitaniæ provinciis P. Antonius Mascarenius. Ejus locò Provinciam gubernare jubetur P. Hieronymus Diasius Conimbricensis. P. Joannes Alvarus hæctenus Assistens regressus in Lusitaniam, cæteros vitæ annos agere moliebatur in Sanfinensi Residentia prope flumen Minium, ubi loco edito inter nemus condidit facellum Virgini Lauretanæ dicatum. Haud diu secessu illo fruebatur; nam ob commune bonum iterum est gubernio admotus. Egit Præpositum, Visitatorem, denuo Provinciale, ac postremum Eborensis Collegii Rectorem.

Profecti ad Caput viride.

2. Quamvis Provinciam mæore compleverit obitus duorum Patrum in Residentia Capitis viridis, non ideo defuerunt, qui sponte sua devoverint se ipsos juvandis gentibus in ea regione alienigenis tam mortifera. Hi fuere sacerdotes quatuor, & unus Coadjutor. Patres Joannes Delgadus Atouguientis, Sebastianus Gomius Michaëlenfis, Antonius Diasius Conimbricensis, Joannes de Nigris Italus, & Joannes Fernandus Coadjutor. Patris Delgadi fervor cunctos rapuit in admirationem; cum profiteretur Theologiam Conimbricæ, libenter humanis plausibus arduos pro DEI gloria labores anteposuit.

Profecti ad Indiam, & Angolam.

3. Octo, Lusitani omnes, se fluctibus commiserunt ad Indiam. Superior P. Nicolaus Vieira Ulyssiponensis obiit in itinere. Eorum etiam è numero erat P. Emmanuel Borgius Eborensis, martyr in Japonia. Ad Angolam missi quinque, duo sacerdotes, Dominicus Pirus, & Alphonsus Diasius, cum tribus Coadjutoribus.

Init Societatem P. Didacus Brandanus.

4. Quadraginta & octo tirones adscripti sunt nostræ militiæ. Hos inter P. Didacus Brandanus Ulyssiponensis, sacerdos nobilis ac locuples, ætatis numerans annos octo supra quadraginta, motus ad ineundam Societatem, suæque bona donanda Japonensis Provinciæ lectione litterarum, quas de rebus Japonensibus Nostri inde mittebant. Illius est donatio prædium Carcaveliente non longè ab ostio Tagi.

Conversi.

5. Ulyssipone in Domo Professa nonnulli Coadjutores notæ virtutis felice exitu vitam clauserunt. Ludovicus Mendius Ulyssiponensis 27. Januarii: bis inservierat peste contactis: rebus divinis plurimum studebat. Quinta Septembris Franciscus Pirus Portuensis: Viginti postremis vitæ suæ annis dolores lumbos patientiâ maximâ sustulit, aliquot annis Jobi instar plenus ulceribus. Calendis Martii Joannes Vandronius Belga: venerat è patria sua, ut comes esset sacerdoti suæ Nationis, qui procurabat Ulyssipone conversiones hæreticorum. Quàm foret utilis horum sacerdotum opera, compertum est, ex quo P. Petrus Fonseca eos Ulyssiponem vocaverat. Hoc anno sexaginta hæretici supra centum ope Nostrorum veram fidem complexi sunt.

Mors P. Christophori Gili.

6. Grande lumen extinctum est Conimbricæ 7. Januarii vir sapientissimus P. Christophorus Gilius, domo Brigantinus, ætatis anno tertio supra quinquagesimum, Societatis trigesimo octavo, Doctor Theologus, ac celeberrimus Professor in Eborensi Academia, tunc in Academia Conimbricensi agebat Theologiæ vespertinum, ut vocant, Professorem. P. Franciscus Suarius Granatensis magnopere laudavit ingenium, & sapientiam Gili, cujus extat specimen typis datum volumen *de sacra doctrina, & essentia, atque virtute DEI*.

7. Virtutibus multò majorem impendit operam, quàm scientiis; has absque illis reputabat aridas, & sine succo. Sæpe inter orandum repertus est inflammatâ facie, lacrymis ubertim promanantibus. Sermones Christophori cum externis & nostris ut plurimum erant de rebus divinis. Quantumvis fecerit plurima, nihil tamen, agebat, se fecisse Deo plenè gratum, nisi cum adhuc puer esset.

esset, edens cibum, nescio, quem amicum sibi & suavem, eum præbuit pauperi stipem per Deum roganti. Nescivit privatos affectus. Sæpe usurpabat hæc verba, *Amicus omnium, amicus nullius*. Sibi persuasum habuit, se nihil esse præter meram umbram religiosi hominis. Ejus funus Rector cum omnibus Academiae Professoribus comitatus est. Academia in templo suo Gilio parentavit, ut assolet, cum moritur Professorum aliquis. Vitam hujus herois fusè scriptam vulgavi in primo volumine de domicilio tironum Conimbricensium.

8. Ibidem 29. Februarii lucis usuram restituit P. Sylvester Georgius, quàm primùm accepit Nagueiræ in diocesi Conimbricensi. Habitus est architectus insignis, ideo non parùm utilis ædificiis nostrarum domuum per id tempus surgentium. Peculiariter afficiebatur considerando nascentem Dominum, quod mysterium illi erat Deliciæ suavissima.

Moritur P. Sylvester Georgius.

9. Idem Collegium terræ mandavit P. Alvarum Lobum 23. Aprilis nobis ereptum. Mundo datus est Villaregali. Eluxit in eo singulariter demisso sui, suarumque passionum dominium. Valetudine corporis minùs favente utebatur, otiosus tamen & videri, & esse horruit. Scripsit primos septendecim annos Historiæ hujus Provinciae. In Lusitanum idioma transtulit Martyrologium Romanum, quod in usu est. De vitis sanctorum Lusitanorum composuit volumen, quod nondum typis impressum.

Obitus P. Alvari Lobi.

10. Decimâ septimâ Junii mundana deseruit P. Melchior Franciscus tria vota solemniter professus. Eminuit in eo cultus B. Virginis: priusquam esset sacerdos, habuit curæ facellum domesticum Marianum; eam noluit amittere initiatus. Erat Præfectus sodalitati Dominae de Nivibus: sodalis cujuspiam malignâ contacti febre confessionem dum excipit, eodem malo correptus interit morte justorum.

Obitus P. Melchior Franciscus.

11. P. Simon Vieira Conimbricensis Magister Philosophiæ die quartâ Augusti auxit immortales. Magnum ingenium claruit magis à modestia tum verbis, tum factis. Adeo charus omnibus, ut obitus ejus magnum mærorem pepererit. Sepulti sunt in eodem Collegio quatuor, aut quinque scholastici, quos absumpsit phthisis; nec præter nomina aliud est de ipsis monumentum, nisi quod sanctè obierint. Aluit hoc anno Conimbricense Collegium cum domo foris in Residentiis triginta supra ducentos socios.

Moritur P. Simon Vieira.

12. Eborense Collegium pariter accumulavit funera. Quintâ Januarii dissolutus est P. Gonçalus Sousa Averiensis, ortus parentibus multæ nobilitatis, ampli hæres patrimonii: Christi servitute præhabuit: annis sex & quadraginta apud nos vixit summâ integritate, magistratibus aliquot perfunctus: tandem percussus fideratione vitam duxit reliquam instar pueri innocentis: velut compos usus rationis exactè peragebat exercitia omnia, quæ juvant animam, ac subigunt corpus.

Numerus personarum Conimbricæ. Mortui in Eborense Collegio.

13. Decimâ quartâ Augusti spirare desit Andreas Georgius scholasticus, natus Vianæ in Transtagana Provincia. Vel antequam nobis adjungeretur, habitus multæ virtutis. Jussit Magister iniquè delatum flagello subjici: paruit, ne verbo obtento. Compertâ dein innocentiam percontanti, cur non attulisset excusationem? respondit, voluisse se Christum imitari. Ad vitæ finem usque conservavit gratiam acceptam in fonte lustrali. Non auditum ex eo verbum, quod alium læderet. Plurimus fuit in castigando corpore, plurimus in commercio cum Deo. Complexus Crucifixum illi animam tradidit. Andræ vitam typis dedi in opere de tironibus Eborensibus.

14. Ipsâ die, quâ fidelium omnium defunctorum memoria agitur, iis adnumeratus est P. Antonius Pirius, natus Mealladæ in diocesi Conimbricensi. Numerabat ætatis annum septuagesimum. Ter præstò fuit pestilentiam infectis, omnia pericula posthabens charitati. Cadavera peste extinctorum agebat ante se in jumento, ut terræ mandaret. Una ex præcipuis ipsius cura fuit scortis delictos corrigere. Die ac nocte reperiebatur semper paratus ad confessiones excipiendas. Nihil pavoris in eo fuit prope mortem; imò tanquam ingressurus

Antonius Franco.

B b 2

Coele-

Cœlestis Agni nuptias, voluit sibi radi barbam, lavari manus, ac de collo suspendi corollæ Marianæ globulos albos, aliquot post mortem annis apertâ ejus sepulturâ, suavissimus odor exhalabat.

15. Vigesima Novembris doluerunt focii mortem Clarissimi viri P. Fernandi Rebelli Doctoris Theologi, suis scriptis plurimum noti. Caria in dicecesi Lamecensi prima dedit incunabula. Jobum patientem vocabant Academici ob insignem inter jurgia Academica tolerantiam: nihil unquam, five objiceret, five reselleret argumenta, turbatus est, aut impatientis animi nimiam ostendit significationem. Dum aliquando Nostros exhortaretur, incitatus ardore subito se provolvit in genua, orans Rectorem, ut suam ipsius frangeret rebus in omnibus voluntatem; nâ faceret, præbiturum supremo Judici rationem.

16. Sextâ Decembris mortuis additus est P. Christophorus Freirius, natus Arzilæ in Africa. Venit in Societatem vivo adhuc S. P. Ignatio anno 1555. Nunquam sibi indulgit, quantumvis adversâ valitudine uteretur. Studiosè declinavit, ne ulli inferret molestiam: quod ipsi Deus vel in postremo concessit morbo, minimè diuturno. Illi demandaverant Inquisitores expurgare libros: in eo labore bonam vitæ partem consumpsit.

Res Eborensis
Collegii.

17. Censuit Eborensè Collegium octoginta supra centum socios, præter Collegas sæculares domûs à Purificatione dictæ, & scholasticos ægrotantes in Academia nosocomio. Cœpit & habitari Collegium Matris DEI ædificatum pro Convictoribus Fundatorum consanguineis, subditum nostræ Societatis administrationi. P. Antonius Vasconcellius Rector in villa suburbana dicta Valbonia nobile construxit ædificium cameras duodeviginti complexum, ut focii ibidem lassum studii animum relaxarent. Hoc subinde multis incrementis auxerunt PP. Sebastianus Abreus, & Benedictus Lemius, ut suo loco dicitur. Sacræ Reliquiæ arcis pretiosè ornatis clausæ sunt, quæ bis annis singulis exponuntur in maximo templi sacello. Suis expensis juvit opus Domina Socira Vasconcellia Rectoris mater, Societatis amatissimâ, & inter insignes hujus Provinciae Benefactrices numerata.

Charitas Bri-
gantii.

18. Octodecim focii inhabitabant Collegium Brigantinum. Eò confluit de Gallæcia pauperum multitudo, quam in externas regiones domestica famemes compulerat. Cum urbis senatus existimaret non esse cives alendis pauperibus indigenis, & Gallæcis, jussit hos ex urbe facessere: quod erat illos morti tradere. Convenerunt Nostri urbis Regentes, significant id esse à Christiana charitate alienum; modo mitiori consuli rebus posse, si ditiores inter se egenos sustentandos partirentur. Admisere pium consilium: factâ partitione, Collegium tertio mense aluit quadraginta ex his Gallæcis.

Moritur P.
Antonius Luisus.

19. Famem excepit morbi perniciousè genus, quo repentinâ morte operiebantur non pauci. Curatum à nostris, ne perirent, quin prius expiarent per confessionem animas. P. Antonius Luisus dum nocte, dieq; instat operi, eodem morbi genere corripitur, ac pie moritur duodecimâ Septembris Vivere cœpit Vianæ Interamnenfis Provinciae.

Mors Philippi
Brigantini.

20. In Domo Professæ Villavissotana strenuè rem agebant septem sacerdotes & coadjutores quinque. In eo oppido explevit ætatem Dominus Philippus, germanus frater Ducis Theodosii, moribus Christiano Principe dignis ornatus. Adeo dilexit Societatem nostram, ut obtinuerit à P. N. Claudio facultatem, eam ineundi. Aiebat, ex animo dolere, quòd non oppeteret mortem militiæ nostræ jam indutus sago. Pissimè de vivis exiit, Nostris illum sacro alloquio ad supremum agonem rōborantibus.

Mors Alexan-
dri Ebor. Ar-
chiepiscopi.

21. Non unâ nobili prædâ contenta mors 11. Septembris rapuit Excellentissimum Dominum Alexandrum Brigantinum, filium Catharinæ Principis, Majoribus suis appositus est in templo PP. Augustinianorum. Magnum in eo columen amissimus.

Novum ædifi-
cium Angren-
sè.

22. Angræ è veteri Collegio mense Februario migratum. Dicti mensis decimâ sextâ dispositâ supplicatione sub umbella vespertinis horis Eucharistiam trans-

transtulit Dominus Hieronymus Teixeira Cabralius Episcopus ad sacram ædem novi Collegii, quod regebat P. Mathias Sâ.

23. Ad Indiam mense Octobri iter adornavit Ruyfius Laurentius Tavora in classe sex navium, Indiæ futurus Pro-Rex. Navigantium spiritali com- modo petiit in prætoriana nave missam fieri. Ad id temporis nemo tale quid ausus est ob periculum navi jactatâ sacri sanguinis effundendi. Consuluit Tavora Gasparem Ferreiram nauclerum insignem, qui tricies superaverat caput bonæ spei. Periculum abesse sereno tempore respondit. Igitur Pro-Rex jubet celebrari missæ sacrificium die octavâ Decembris Conceptioni Virginis dicatâ. Viso successu omnium solatio per totum iter sacris operabantur sacerdot- es. Navigatio contigit faustissima.

Primum mis-
sæ sacrificium
in itinere In-
dico.

24. Exemptus est caducis rebus Ulyssipone 24. Septembris admirandus heros Franciscus Trigiamus, domo Anglicanus ex illustrissima Britannia familia. Quod esset in domo ejus comprehensus sacerdos Catholicus, spoliatur pinguis- simo reddito, & bonis omnibus domesticis, conjicitur in horridum carcerem, ubi pressus ærumnis infinitis latuit annos octo supra viginti, donec Regina Eliabeth de vivis excessit. Tum Franciscus solutus carcere, in exilium compulsus, venit Ulyssiponem. Annum redditum, ut honestè viveret, præbuit Rex Philippus. Erat Trigiami exemplum omnibus spectabile, atque ut vixit, ita obiit sanctissimè. Vicinus morti rogavit infimis precibus Patres Domûs Professæ, quibus ad ani- mam gubernandam usus fuerat, in eorum templo sepeliri. Post annos pluri- mos aperto tumulo reperiebatur corpus integrum, recens & incorruptum. Man- data sunt omnia tabulis authenticis. Positum corpus venerabile intra templi parietem, incisis literis indicantibus, quantum virum hoc marmor tegat.

Mors viri lau-
dissimi Fran-
cisçi Trigia-
mi.

Annus 1609. Soc. 70.

1.

Preces 40. horarum toto orbe solemnnes cum indulgentia plenaria per mo- dum Jubilæi triduo antecinerali induxit hoc anno Societas in Lusitania: quæ devotio multis jam annis apud nostros in Italia vigeat. Ex fonte rem narrare aggredior, ut celeberrimi Instituti pateat origo & progressus. Ad- huc inter mortales degente S. P. N. Ignatio, anno salutis 1556. de Collegio Lauretano progressi sunt Maceratam ad missionem habendam PP. Joannes Mor- tagna, Oliverius Manareus, Belgæ, & Petrus Gomius Lusitanus.

Preces 40.
horarum cum
indulgentia
plenaria.

Orland, l. 16.
n. 10.

2. Comœdiam parùm honestam adolescentes nobiles paraverant thea- tro committendam postremis diebus genialibus, quibus licentia effusior laxat franos. Noxiam lætitiâ frustra nostri impedire conantur suasionibus piis. Igitur novo consilio vulgant, illo triduo, spatio 40. horarum exposituros se sa- cro sanctam Eucharistiam, sessurósque pro tribunali pœnitentiæ ad expiandas animas. Insolitum pietatis genus adeò commovit animos, ut ingens ad con- fessiones peragendas factus sit concursus. Optimo successu visò, idem per Ita- liam in aliis domiciliis inducitur.

3. Roma usque ad annum 1594. nondum celebravit publicè hujusmodi devotionem. Cæterùm cum ibidem duobus abhinc annis instituta fuisset in Domo Professorum Sodalitas Nobilium sub invocatione Deiparæ in Cœlos as- sumptæ, inter alias pias consuetudines eam tenuit, quòd triduo Saturnalium pri- vatim in suo sacello haberet expositam Eucharistiam; sodales, ad id impetratâ plenariâ indulgentiâ, expiarent animas, ac rescicerent corpore Dominico, & spa- tio 40. horarum preces ante Deum funderent, ut his obsequiis ex parte com- pensarent injurias per id temporis illatas Numini.

4. Præfecto Sodalitatis Duci Aquaspartensi & Sodalibus visum est, com- municare cum populo hoc privatum institutum, exponendâque in templo Do- mûs Professæ Eucharistiam. Obtentum à summo Pontifice, ut indulgentiam Sodalitati concessam extenderet ad omnes Christi fideles, qui deteris animæ la-
bibus

B b 3